

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 15. V Ljubljani, 15. avgusta 1896. Leto XIII.

Obseg: Marijinodvorsko pleme. — Ravnanje s sadnim moštom. — Napake pri prasičji reji. — Kajnit in Tomásova žlindra na travniku. — Letošnja vinska letina. — Kako se denar shranjuje, posojuje in vračuje. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Marijinodvorsko pleme.*)

Okoliš tega plemena je vzhodni del koroško-štajerskih prvotnih Alp, pričenši s padajočim ozemljem na obeh straneh Turaškega sedla, potem čez Kravarico (Küthalpe) in Grebarico proti Tržiškemu sedlu, ki se za tem vzdiga proti Venclovi in Prezdntnerjevi planini; dalje sodna okraja Tržič in St. Lampreht na Gorenjem Štajerskem, in dopolnjuje ga mursko in dravsko rečje od Brež in Motnice dalje.

Velikost in teža. Krave (pod. 37.) so povprečno visoke po 135 cm, dolge po 164.9 cm in tehtajo povprečno po 475 kg, pripadajo torej večji in težji planinski živini.

*) Iz dela „Album govejih plemen iz avstrijskih planinskih del“. Glej tudi šte. 10. in 14. letošnjega „Kmetovalca“.

Barva. Ako hočemo biti strogi, mora biti barva vseskozi enaka, ali svitlorumena ali pa koruznorumena (svitloplava), ter ne sme nikjer biti bolj belkasta ali

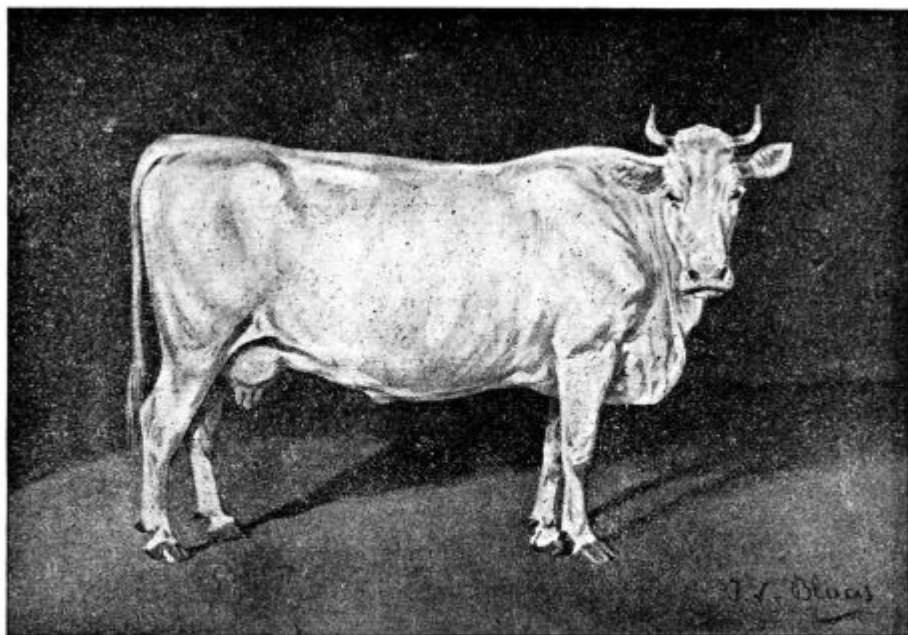
rdečkasta in tudi nikjer ne sme biti pegasta.

Ker je dlaka tenka, kratka in presevna, koža pa brez pigmenta (barvila), rožnata, oživlja to na nekaj poseben način vtisk, ki ga dela barva.

Sluznica na gobcu, jeziku, na nebu in ob očesnih vejicah sme biti le naravne mesne barve, rogovi in parklji morajo biti vinskorumeni, repov čop pa take barve, kakeršne je telo.

Oblika ži-

vota. Glava ima dolg obraz, med očmi je obilo srednje široka, vpadla ob sencih, gorenji del čela pa ima vzbočen z obilim vrhnjim robom; nos je širok, večkrat vzbočen. Rogova sta močna, srednje dolga, precj narazen ter imata topa rta (špici), ušesi sta v primeri z glavino ve-

Podoba 37.

likostjo skoraj majhni, očesi ležita globoko in na pol jih pokrivata napeti trepalnici.

Vrat ni ravno dolg, pa je močen v tilniku, lepo nastavljen in ima obilno ožrelje.

Život je precej dolg, spredaj krepkeje razvit kakor zadaj; posebno prsi so široke, dočim je trebušni del ob straneh bolj ploščnat. Hrbet je redkokdaj popolnoma raven, zadaj primerno širok, proti tenkemu, dolgemu repu nekoliko vzvišen.

Noge so močnih kostij, zadnje precej visoke, pleča in nadlakti so mesnate in krepko prirastle životu. Stegno je sicer zelo dolgo in primerno široko, vendar pa ni posebno mišičasto. Spodnji deli nog so močni, žilavi in lepo vzrastli ter imajo strme, močne parklje.

Koža je debela, mehka, prožna in pregibna.

Dlaka je tenka, večkrat svili podobna, svetla in voljna.

Vime in mlečni znaki so zmerno razviti.

Koristna svojstva. Glede mlečnosti moramo to pleme prištevati manj mlečni planinski živini, kajti krava navadno velikosti in teže daje ob krmi in oskrbi, kakršna je v navadi v okolišu tega plemena, na leto povprečno le kakih 1200 litrov mleka. Za pitanje pa je ta živina boljša nego srednje dobra; meso je celo prav izborno, in to je bilo pač v prvi vrsti vzrok, da so jo začeli ceniti tudi izven njene domovine. Tudi pri delu (kot vprežna živina) se to pleme lahko kosa s priznanimi sosednjimi pasmami (z muricodolskim, pomurskim, anizedolskim in labotskim), je zdrava in čvrsta ter tudi v manj ugodnih razmerah ohrani prirojeno krepko svojo naravo.

Kraji, kjer se dobi, in cene. Dragocene plemenske in porabne živali je jeseni in spomladi treba poiskati po hlevih, po leti pa po planinah na paši. Po planinah se te živine sploh največ kupi. V dolinah je sicer mnogo semnje, toda niso posebnega pomena, in ne svetovali bi nikomur, naj tamkaj išče boljših živalij. Izvzeti pa moramo pomladne in jesenske semnje v Šmarjeti poleg Tržiča na Štajerskem, Sv. Salvator v Motniški dolini na Koroškem, posebno pa planinska semnja na Blatnici 5. dne avgusta in 6. dne septembra.

Glede cene naj povemo, da je povprečna cena zadnjih 5 let bila za stot (100 kg) žive teže: pri kravah 27 do 32 gld., pri plemenski živini 28 do 36 gld., pri vprežnih volih 29 do 30 gld. in pri pitancih 32 do 38 gld.

Ravnanje s sadnim moštom.

Kadar si mošt iztisnil iz sadja, ravnaj z njim tako le:

1.) Natoči ga v prav snažen in zdrav sod, t. j. sod, ki ni ne cikast, ne plesniv in ne bumfast, ampak dobro izbran. Natoči ga do vehe in imej ga v prostoru, ki ima 15 do 18° C. topline. V tem sodu se sedaj vname prvo ali burno kipenje,

2.) O pričetku burnega kipeња, ki traja če je toplota primerna, do 14 dni, izmetava mošt pri vehi umazane pene in drugo nesnago iz sebe. Kar mošt izmeče, to pridno odstranuj. Da mošt kolikor mogoče veliko izmeče iz sebe, dolivaj mu vedno toliko, da sod ostane skoraj polen.

3.) Kadar mošt neha izmetavati, je to znamenje, da je burno kipenje ponehalo, in sedaj se prične drugo ali glavno kipenje. Sedaj pokrij veho, a ne zabij je, ker razvijajoča se ogljikova kislina lahko sod raznese. Veho najbolje zapreš s kipelno veho, ktere pa naši gospodarji še nimajo. Kdor nima kipelne vehe, naj si

naredi vrečico, napolnjeno s peskom, ter naj jo položi na veho. Iz tako zaprtega sode ogljikova kislina lahko odhaja, zrak pa ne more vanj. Glavno kipenje traja do pomladi.

4.) Konec zime, t. j. predno nastopi gorko pomladansko vreme, pretoči mošt v drug prazen sod, a glej da bode polen. Sedaj mošt še vedno kipi, toda prav počasi in tiho, in to tretje kipenje imenujemo zorenje vina. Ako hočeš sadjevec dolgo hraniti, glej, da bo sod vedno polen. Naši gospodarji pa prično precej sadjevec rabiti, zato ne morejo sode ohraniti polnega. Ako sode ne moreš ohraniti polnega, moraš vino žeplati, če hočeš da se ti ne scika. To žeplanje pa ni tisto, ktero zvršujejo nekteri vinščaki in ktereга se vinopivci po vsej pravici bojé.

Končno hočemo še odgovoriti na vprašanje: Zakaj postane sadni mošt moten in kako ga očistiti?

Sadni mošt postane moten ali zato, ker ni mogel popolnoma dokipeti, ali pa, ker je bil prepozno pretočen (presnet) i. se vsled tega ob toploti drožje dvigne ter povzroči novo kipenje.

Ako si mošt uže presnel prvič, pa je potem vsled drugega kipeња postal moten, čakaj, da pokipi, potem ga pa precej zopet pretoči.

Moten mošt očistiš z žolčjo, t. j. z očiščenim klejem (limom), ktereга sedaj lahko skoraj povsod dobiš. Pet do šest gramov žolči na en hektoliter zadostuje. Žolč dobro izperi, namakaj jo nekaj ur v kakem loncu, in sicer v moštu, potem jo pa pri ognju počasi popolnoma raztopi. Shlajeno kuhano žolč vljij v vino ter je dobro premešaj. Žolč se spoji z moštovo česlovino, skrkne, usede se na dno in potegne za seboj tudi vso drugo nesnago iz vina. Dostikrat ti pa tako čiščenje neče pomagati, in sicer zato ne, ker vinu ne dostaja česlovine. V tem slučaju kupi v lekarni tanina in ga dodeni, predno čistiš, kake tri do štiri grame na hektoliter mošta. Če se je učistil, pretoči ga čez osem do deset dni. Da moreš presoditi, ali ti je treba tanina ali ne, poskusi najprvo očistiti steklenko mošta. Izkušnja ti potem pokaže, kaj bodeš naredil.

Slišali smo naše gospodarje trditi, da ni dobro pretakati mošta, zlasti ne večkrat, ker itak ne kaj močni sadjevec s tem preveč slabimo. To nikakor ni res. Pretočen mošt ali pa pretočeno vino precej res nima dobrega okusa, pijača je prazna in plehka, a to je le nevidezno; čez kake tri ali štiri tedne, ko se vino zopet ustanovi, se mu ne povrne le prvotni okus, marveč postane zelo boljše. Seveda sadjevec ne pretočimo tolikrat, kolikorkrat smemo pretočiti vino.

Napake pri prasičji reji.

Prasičja reja bi lahko bila dokaj dobičkonosnejša, ko bi se pri nji ne godile tako številne in velikanske napake. Pokojni gospodarski svetnik dr. May v Vajenštefanu, je zaznamoval naslednje glavne napake, ki jih je opazil pri mnogih gospodarjih pri njih prasičji reji.

1.) Pomanjkljivo izbiranje praset za pleme. Najboljša praseta se prodajo, namesto da bi se redila in rabila za pleme, slabejša pa se pridreže. S tem se sicer pridobi za trenutek več denarja, izgubi se pa dokaj več zaradi slabega zaroda. Tudi se ne skerbi za to, da bi se za pleme prideržal zarod od najrodovitnejših mater, ali pa se obdrži zarod še le takrat, kadar rodovitnost matere že pojema. Zato tudi taka praseta niso rodovitna. Mrjasci se izbirajo brez ozira na to, ali so sposobni za pleme

ali ne; če se kupijo, kupijo se najcenejši. Od slabih mrjascev pa ni moči pričakovati dobrega zaroda.

2.) Slaba reja mrjasca. Večkrat se vse premalo pazi na dobre lastnosti in na primerno oskrbovanje plemenskega mrjasca, niti ne na to, ali je dovolj potrebnih mrjascev v občini.

3.) Prezgodnja raba mrjascev in svinj za pleme. Rabili naj bi se, ko so vsaj za polovico dorastli (starost desetih mesecev vtegne biti najprimernejša), pa se svinje rabijo za pleme že v petem, mrjasci pa v šestem mesecu. Na ta način ostane žival za pleme vse življenje mršava ter navadno stori le slab zarod.

4.) Pomanjkljivo gibanje svinj na prostem. Pitani prasiči morajo biti kolikor le mogoče na miru; toda druge, zlasti breje svinje, se morajo vsak dan dovolj sprehajati, sicer postanejo predebele, povržejo le malo in slabih prasēt ter nimajo nič mleka.

5.) Slabo krmljenje doječih svinj. Vsled tega te same močno shujšajo, pa tudi zarod ni nič vreden. Praseta potrebujejo vsak dan mnogo in dobrega mleka, da morejo krepko rasti in zato mora dojnica dobiti dovolj in dobre hrane (vsekako pa ne v prvih dnevih po oprasenju). Zatoraj ne zadošča navadna krma iz krompirja, muljave, repe, pomij itd., marveč se ji mora pokladati krepka hrana, kakor rž, ječmen ali oves, polit z mlekom ali sirotko, pa tudi otrobi.

6.) Prezgodnje odstavljenje prasēt. Marsikje odtegnejo prasētom materno mleko že v tretjem tednu. Pred šestimi tedni bi se to sploh ne smelo zgoditi.

7.) Slabo krmljenje odstavljenih prasēt. Po odstavljenju se mlada praseta ne smejo slabo krmiti, marveč potrebujejo še vedno, dokler niso stara šest mesecev, marljivega oskrbovanja in tečne hrane. Gibanje na prostem zraku, čistost v hlevu, stroga določitev časa za krmitev (vsaj štirikrat na dan), strog red v krmljenju, polaganje krme v manjših deležih, prava toplina v hlevu, suha in dovolj obilna stelja, sladko mleko, kislo mleko brez smetane, zdrobljena rž, ječmen, lanene tropine, sirotka, so najprimernejša krma za mlada praseta. Ako se odstavljena praseta ne krmijo dobro, rastejo jako počasi, jamejo kazati rebra in slok hrbet ter dobe slabe mišice. Če se puste, da bivajo v hlevu, pa pridejo na nje še druge bolezni, na katerih prasiči drug za drugim poginejo. Sicer pa mnogi prasičerejci niti ne vedo, kako slabe prasiče imajo, ter si mislijo, da se jim za dobro krmo in oskrbovanje niti brigati ni treba, če imajo prasiči le „angleško kri“ v sebi.

8.) Slaba reja starih plemenskih prasičev. Nečistost, pomanjkanje stelje, pomanjkljivo odkidavanje gnoja, nezadostno čenjenje korita, brezbriznost gledé na vročino, mraz in napajanje pri odhodu na pašo.

9.) Neprilčno zidani svinjaki. Tukaj se pač največ greši. Prasiči morajo živeti v zastrujenem zraku, na tleh, prenasičenih z gnilobo, v temi, v vročini po letu in na mrazu po zimi. Breje svinje se večkrat poškodujejo na voglih, na slabih dverih, nadlegujejo jih podgane in miši, bolehajo vrhu vseh teh napak na trihinah in sneti in če jih tudi dobro krmimo, se vender ta krma ne izplača.

10.) Z rejo, oskrbovanjem in pitanjem prasičev se ukvarjajo le ženske; moški se za nje mnogo ne menijo. Ako pa imajo gospodinje dovolj drugega posla, prepusté oskrbovanje in krmitev prasičev večjidel svojim deklam, ker si mislijo, da za oskrbovanje teh domačih živalij je vsaka oseba dovolj dobra. Če se pa prasičja reja ne posreči, tolažijo se z mislijo, da s

prasiči nimajo sreče, ali, da se prasičja reja sploh ne izplača.

Ko bi pa poskusile izogniti se tu opisanim napakam, pokazala bi skušnija, da reja prasičev lahko do naša dobrih dohodkov.

Kajnit in Tomásova žlindra na travniku.

Za prospeh živinoreje ne zadostuje, če gledamo le na dobro plemeno živino, ampak moramo jo tudi primerno dobro krmiti in oskrbovati. Ker je živina čim dalje večjega pomena za naša gospodarstva, ne smemo je le zboljševati, marveč moramo jo tudi pomnoževati. To pa bomo le takrat mogli storiti, kadar bomo imeli dosti in dobre krme. Krmo pridelujemo deloma na polju, deloma na travnikih in pašnikih. V nastopnih vrsticah se hočem nekoliko ozreti le po naših travnikih.

Vsled različnosti zemlje, lege in drugih okolnosti so travniki jako različni ter tudi zelo različno rodovitni, toda imajo pa tudi nekaj skupnega, na kar se lahko oziramo in se tudi moramo ozirati, ako hočemo govoriti o travnikih sploh.

Travniki so zemljišča, na katerih raste različne živine užitne rastline, vse vprek pomešane. Naši travniki so večinoma naravni, po nekod pa imajo tudi umetnih travnikov. Krma, ktera zraste na travnikih, vzame nekaj svojega živeža iz zemlje, nekaj iz zraka. Kmetovalec pokosi krmo in jo pokrmi živini. Sedaj pa se vpraša, ali ne škoduje to travniku, če mu vedno jemljemo, pa nič ali premalo vračamo? Seveda mu škoduje! Čim rodovitnejša je zemlja, tem počasneje peša; na vsak način pa je travnik vedno slabši. Če travnike gnojimo, oziroma tudi namakamo in primerno oskrbujemo, dajo nam taki, ki jih kosimo po enkrat na leto, po 15—20 q mrve, 2 košni po 35—40 q, 2—3 košni celo po 60—75 q na ha vsako leto. Pa primerjajmo naše pridelke, na senu in otavi! Kakor nam kažejo statistički podatki, pridelali smo na Kranjskem zadnja leta povprečno po kakih 16—20 q mrve na ha. To je primeroma jako malo. Saj imamo vender mnogo prav izbornih travnikov, t. j. izborni bi lahko bili, če bi jih primerno oskrbovali. Naše ljudstvo le premalo pozna oskrbovanje travnikov. Vodo kmetovalec uže še napelje, če jo ravno ima, pognoji pa uže presneto nerad. Naši travniki so torej uže zelo opešali in prav resno se bo treba poprijeti izboljševanja, treba jim bo začeti gnojiti. Po nekterih krajih je gnojenje travnikov ravno tako navadno, kakor gnojenje njiv, zato pa tudi pridelujejo po jako mnogo krme. Gledati bomo torej morali tudi mi, da bomo vrnili zemlji vsaj najvažnejših redilnih snovij, posebno kalija in fosforove kisline. Ker nam hlevskega gnoja primanjkuje navadno še za polja, treba nam bo poseči po umetnih gnojilih. Toda težko je za prostega kmetovalca preskrbeti se z dobrimi umetnimi gnojili, kajti ravno pri ti kupčiji človek kaj lahko naleti na sleparije. Vsled tega naša kmetijska družba priskrbi kmetovalcem kajnita in Tomasove žlindre. Kajnit je kalijevo gnojilo, Tomásova žlindra pa fosfat; oba sta priznana dobri gnojili ter jih po nekterih krajih, posebno po Nemškem, vsako leto porabijo po velikanske množine. Najbolje je kajnit in Tomasovo žlindro raztrositi po travnikih pozno na jesen ali po zimi — zadnja dva in prva dva meseca v letu — da jima zimska vlaga razstopi kolikor moči mnogo redilnih snovij. Na 1 ha se rabi 6—8 q kajnita in 4—6 q Tomasove žlindre.

Koder se gnoji s temi gnojili, zboljšujejo se travniki. Vsled njih rastline ne rastejo le bujneje, ampak se

tudi poizgublja mah, boljše krmske rastline, trave in posebne detelje i. t. d. se pa množe. Na pravilno gnojenem in oskrbovanem travniku torej ne dobimo le več krme, ampak tudi mnogo boljše.

Ker je „Kmetovalec“ uže večkrat poročal o teh gnojilih, ne bom se spuščal v podrobnejše razmotrivanje. Omenim naj le, da bo kmetijska družba jeseni oddajala kajnit in Tomasovo žlindro tistim udom, kateri se pravočasno zglase zanjo. Ker mora kmetijska družba vedeti, koliko naj približno naroči vsakega gnojila, oglase naj se naročniki takoj in naj povedo, koliko žele tega, koliko onega gnojila. Omeniti pa moram, da bo družba dajala gnojili le v vrečah po 100 kg, i. s. vsako posebej.

Letošnja vinska letina.

Moča, toča, peronospora, črni palež, grozdna ple-snoba (trtne uši ni ne omenimo), vse je letos prišlo nad ubogo trto. Kakor kaže, se bližajo ali so že nastopila ona huda leta, ktera so prerokovali nekaj. Zlo se kopiči na zlo, od vseh krajev prihajajo žalostne novice. Kakor druga poletja hrepenimo po dežju, tako hrepenimo letos po lepem vremenu, kajti dežja ima celo znani suhi Kras dovolj; in vender ni ga dneva, da bi ne lilo kakor iz škafa. Koliko škode je ta dež že povzročil po več krajih s tem, da so bila poplavljeni cela polja, da, celo posamezne vasi.

To posebno čutijo vinogradniki, katerim bo trta vkljub temu, da je spomladi dobro kazala, jeseni le malo dala. Sedaj naj izprevidi vsak razsoden človek, s kakšnimi uimami se mora vinogradnik boriti skozi celo leto in kako se mora mučiti, da si more jeseni privoščiti kupico v svojem vinogradu pridelane kapljice. Njegovega truda mu ne preplača noben kupec, osobito ne, ako z velikim trudom in marljivostjo napačno ravna z grozdem na trti in pozneje z vinom.

Mnogi vinogradniki so si že sedaj poslabšali svoj pridelek s tem, da niso o pravem času žveplali, vsled česar se jim bo grozdje le slabo razvilo, drugi s tem, da niso nič, prav malo ali pa so prepozno škropili. Grozdje na takih trtah bo malo dozorelo, jagode bodo trde in vino, pridelano iz takega grozdja, bo kislo in neskladno (neharmonično), cena pa mu bode seveda jako nizka. Kdor ni prav nič škropil, temu je skoraj privoščiti, da se mu vse pokvari, kajti tak trdovratnež — skoro bi rekli bedak — škoduje tudi drugim, sosednjim vinogradom, kajti poslednji, čeravno dobro škropljeni, vender trpe vsled peronospore, ker veter zanaša glivične troske v dobro škropljene vinograde ter jih okuži. Takšnega trdovratneža bi morali pametni sosede sami poučiti in ga pregovoriti, da bi posnema njih delovanje. Takšni trdovratneži so pa navadno pijanci ali domišljavi ljudje, s katerimi se ničesar ne da z lepa opraviti.

Tem nezdodam se bode pridružila tudi gniloba, in sicer vsled obile mokrote, nekoliko pa povzroči to bolezen kiseljak (*Tortrix ambiguella*); to je majhen črv, ki se zaje v jagodo, posrka nekoliko soka iz nje in zleze potem v sosednjo jagodo. Tako napadena jagoda začne v mokrem vremenu, kakeršno je letos, koj gniti, in ta jagoda pokvari potem mnogo drugih poleg sebe. Vino, napravljeno iz takšnega grozdja, je pozneje podvrženo raznim boleznim.

Kdor hoče trgati zdravo grozdje, naj se potruži ter naj z neojstrim (topim) lesom, odstranjuje gnile jagode. Kar bode izvršil sedaj, mu ne bo treba pri trgatvi, poleg tega bo pa več nabral, kajti gniloba more vzeti polovico

sadu. Gnile jagode ne smejo priti v kad med zdrave; če se pa to vender le zgodi, naj dotičnik skrbi, da pretoči mošt v nekoliko zažveplan sod.

Sedaj naj vsakdo gleda, da grozdje pride kolikor mogoče na jasno, da more bolje dozoreti. F. G.

Kako se denar shranjuje, posojuje in vračuje.

„Iz življenja za življenje“.

I.

Nemški pisatelj Gellert, ki je živel v preteklem stoletju in bil sovrstnik slavnega generala Lavdona, s katerim se je bil seznanil v Karlovih Varih, je dajal Nemcem vse polno lepih nauk. Te nauke je vpletal v mične povestice in basni. Tudi nauk, da z denarjem ne smemo ne preveč skopo ravnati, pa tudi ne zapravljati ga, je vpletel v znano povest, kako je opica v nenavzočnosti skopuhovi njegov denar metala skozi okno. Skopuh si ni privoščil druge družbe razven opice, ki ga je pa tudi naposled veliko stala, ker mu je vse polno rumešnjakov skozi okno pometala.

Še vedno je veliko ljudij na svetu, kateri pri ravanju z denarjem zabredejo na napačna pota in pridejo v skrajnosti, ktere jim niso niti v čast, niti v korist. Kakor Gellertov skopuh ni znal pravilno ravnati z denarjem, ker ga je zaklepal in kupičil, kakor ga je pa nasprotno njegova opica, ki znači le zapravljivega človeka, prehitro razsipala, tako je še dan danes veliko ljudij, kateri so skoro do pičice slični Gellertovim žalostnim junakom. Zato ne bode napačno, ako v naslednjem navedemo nekaj nauk iz vsakdanjega življenja za vsakdanjo porabo.

Da denar, imetje, bogastvo in drugo časnó premoženje ni namen človeškega življenja, tega ni treba pripovedovati nobenemu kristijanu. Pred vsem je denar le sredstvo, da moremo posvetno blago lože, pravilneje in pravičneje zamenjevati. Zatorej bi bilo skopo kupičenje tega sredstva skoro tako nespametno, kakor njegovo lahkomišelnó razsipavanje. Vender je pravilno shranjevanje denarja, varčevanje ali štedenje silno potrebno. Še potrebnjša je pa umna poraba denarja pri gospodarstvu, obrtu, trgovini, gospodinjstvu in drugod. Toda razprava o tem bi nas predaleč pripeljala. Ker se pa dandanes toliko govori o hranilnicah in posojilnicah, ker že kmalu ne bode večjega kraja, kjer bi ne bilo takega denarnega zavoda (vsaj je denarni zavod tudi nabiralnica c. kr. pošne hranilnice, ki je pri vsakem pošnem uradu), zato utegne mala razprava o tem, kako se denar shranjuje, posojuje in vračuje, biti čisto na pravem mestu.

Tukaj pa ne mislimo na razne domače shrambe, na predalnice, kamor ga devlje gospodar, na denarne listnice, na glinaste „šparovčke“, ktere kupujemo otrokom, da vanje vtikajo vinarje in drug drobiž. Sicer pa so ti „šparovčki“ prav dobro sredstvo, da se otroci že v prvi mladosti privadijo varčevanju. Če je to sredstvo primerno za otroke pred šolsko dobo, je pa c. kr. pošna hranilnica vsega priporočila vredna za šolsko mladino. Koliko veselja ima šolarček manj ali več premožnih starišev, ako si kupi za 5 kr. (10 vin.) pošnohranilno karto, ktero mora toliko časa popolnjevati z znamkami po 5 kr., da je vredna 50 kr. Kadar dobi za to karto potem pošnohranilno knjižico, ali mar nima veselja, ko se mu še razodene, da ima že kapital, naložen pri c. kr. uradu? Vcepi naj še učitelj ali oče otroku, da se mu bode ta glavica celo obrestovala po 3 % na leto, kadar jej doda

Ie še 1 krono, kako bode s tem rastlo v otroku nagnjenje do varčevanja. Samo na sebi res to varčevanje ni toliko vredno, ako se ne oziramo na pregovore, „da iz malega raste veliko“ in „da brez krajcarja ni goldinarja“; ali to se dela radi privajanja na štedljivost. Sicer pa c. kr. poštne hranilnice ne priporočamo samo mladini, ampak tudi vsem odrastlim, zlasti v vseh onih krajih, kjer ni denarnega zavoda, niti hranilnice, niti posojilnice. Res ni visoko obrestovanje pri tem tako priljubljenem c. kr. uradu, ali denar je varno naložen; tudi se vsak čas lahko vzdigne, in to pri katerem koli poštnem uradu, ne samo v tistem poštnem kraju, kjer je bil vložen.

Kdor je pa obrtnik take vrste, da ima veliko opraviti z zunanjim svetom, da mu ljudje iz daljnih krajev pošiljajo denar, temu pa kaže, da pristopi v čekovni oddelek c. kr. poštne hranilnice. V tem oddelku se naloženi denar res le po 3 % obrestuje, toda hranilničar tega čekovnega oddelka si pridobi pravico, da sme imeti „položne in prejemne listke“ c. kr. poštne hranilnice (to so znani zeleni listki po 1 kr.), s katerimi vsakdo lahko vplačuje brez vsake poštnine večje ali manjše vsote na korist dotičnega hranilničarja. Vrhu tega si hranilničar čekovnega oddelka pridobi pravico, da sme izdajati čeke, t. j. svoje posebne denarnopoštne nakaznice, ki stanejo za vse nakazane, male in velike vsote enakomerno le 3 kr. Zračuni sicer c. kr. poštni urad nekaj na proviziji in manipulaciji (opravnina in delo), a za tisoče in tisoče obrtnikov, zavodov in raznih drugih podjetij je čekovno poslovanje c. kr. poštne hranilnice nad vse prijavno. —

Najobičajneje je pa, da se denar nalaga v hranilnicah in posojilnicah. Pravih hranilnic Slovenci še nimamo veliko, a ipak dosti, da vanje lahko naložimo ves svoj prihranjeni denar. Sicer je pa vsaka posojilnica, kateri imamo pa Slovenci že prav veliko, ob enem tudi hranilnica. *) V naših hranilnicah in posojilnicah naloženi denar nam prinaša navadno 4 % obrestij, nekatere posojilnice dajejo pa $4\frac{1}{4}$ %, $4\frac{1}{2}$ %, $4\frac{3}{4}$ % in celo 5 % obrestij. Večjih obrestij pač ne dajejo slovenski denarni zavodi in menda tudi drugi ne. Ako se obresti koncem leta ne vzgignejo, pripišejo jih vsi denarni zavodi glavnic, tako da se glavnica povekša, da torej teko obresti od obrestij. Pri nekterih denarnih zavodih se obresti kapitalizirajo polletno, t. j. pripišejo se kapitalu. Obresti se navadno ne računajo v tistem mesecu, ko se je vložila hranilna vloga, ampak še le s prihodnjim; tudi odpadejo obresti za tisti mesec, v katerem se je vloga umaknila. Nekteri denarni zavodi vendar računajo obresti polmesečno, t. j., ako se je vložilo v prvi polovici meseca, teko obresti že v drugi polovici; ali ako se je denar vzdignil še le v drugi polovici, dobe se vendar obresti za prvo polovico. Da bi se pa dajale obresti od vsakega dneva, te navade ni. Pri večjih vsotah se včasih izjemoma vendar le dovolijo vsled posebnega dogovora.

Kadar stranka odda denar pri denarnem zavodu, dobi hranilno knjižico, katero podpišeta dva odbornika, oziroma dva uradnika dotične hranilnice ali posojilnice. Ta knjižica je seveda last tistega, na čegar ime se glasi. Vender sme lastnik te knjižice oddati jo komur hoče, in kdor prinese knjižico, temu se izplača na njo vloženi denar. Ako pa kdo želi, da ne pride nepoklican in neopravičen človek po denar, naj zahteva, da se to vinkulira v knjižici in glavni knjigi denarnega zavoda. Kaj je to? To je opomnja, kdo sme in pod katerimi okoliščinami sme vzdigniti denar. Kadar je hranilna knjižica

vinkulirana, je človek veliko bolj brez skrbi. Vsaj, če bi mu bila knjižica ukradena ali če bi se izgubila, ne dobe denarja druge osebe, kakor tiste, ktere so v dotični opomnji (vinkulaciji) izrecno imenovane.

Kaj pa je storiti, ako stranka knjižico izgubi, osobito tako navadno, ktera ni vinkulirana? To je treba takoj naznaniti denarnemu zavodu, da najdec ali tat ne prehití pravega lastnika. Res imajo denarni zavodi to previdnost da vselej povprašujejo, ali je denar tiste osebe, ktera je na knjižici zapisana, in če ni, da zapišejo v svoj blagajniški dnevnik, tudi ime tistega, ki je denar odnesel; ali ipak se pripete večkrat prevare. Zato pa naj skrbe hranilničarji sami, kadar pridejo ob svojo knjižico, da se njih knjižica amortizuje. Kaj je to? To mora izreči sodišče, da je ta in ta knjižica (število knjižice, ime stranke in denarnega zavoda) amortizovana, t. j. uničena, usmrčena, neveljavna. V ta namen je treba napraviti prošnjo na sodišče, ki stvar priobči v časnikih z dostavkom, da v teku določenega časa (enega leta) dotična knjižica izgubi vso veljavo. Po preteku tega časa denarni zavod lahko izda novo knjižico za isto vsoto.

Ali naši denarni zavodi lahko vračajo denar, ktere ga jim prinašajo varčni ljudje? Kakšne določbe imajo o tem? Velike hranilnice in posojilnice tudi velike vsote vračajo kar naenkrat, brez odpovedi; tisočaki in tisočaki se lahko vzdignejo kar naenkrat. Srednje vrste denarni zavodi pa imajo običajno v svojih pravilih o tem kako določbo, in sicer navadno tako le: 100 gld. se more vzdigniti brez odpovedi, do 300 gld. je treba odpovedati 1 teden poprej, 1000 gld. pa 1 mesec. Navadno pa tudi te hranilnice in posojilnice večje vsote izplačujejo. Druge posojilnice imajo določbe o odpovedi razglašene v svoji pisarnici. — Kadar je hranilna vloga popolnoma izplačana, obdrži denarni zavod knjižico, katero s posebnim znamenjem stori nerabno. —

Iz navedenega je razvidno, da se denar najbolje shrani, ako se nalaga v hranilnice in posojilnice. Ti zavodi so v obče uravnani postavno in pravilno, tako, da dajejo dovolj poroštva tudi za tiste slučaje, ako bi kje vsled nemarnosti, lahkomišelnosti ali nezvestobe kakšne osebe za trenutek nastal nered. Jako veliko poroštva dajejo vse hranilnice, ktere imajo že veliko svojega denarja, ali za ktere jamčijo mesta ali okraji. Velike zanesljivosti so pa tudi posojilnice z neomejeno zavezo, kjer so se glede poroštva zavezali vsi združniki, katerih je včasih blizu 1000 in še več pri eni sami posojilnici in kateri jamčijo s celim svojim premoženjem. Kdor ima torej za več ali manj časa kaj gotovine doma odveč, da je ne misli takoj porabiti pri gospodarstvu, obrtu ali trgovini, ta stori najbolje, da jo nese ali pošlje v bližnjo hranilnico. Dan danes je nespametno, denar skrivati doma, doma potikati ali dajati ga samo v shrambo takim osebam, ktere uživajo večje zaupanje, ali ktere imajo trdnejše in varnejše omare, blagajnice in druge shrambe.

Predno začnemo govoriti o tem, kako se denar posojuje, naj še enkrat priporočimo hranjevanje in varčevanje. „Ako hočete. ljudje božji“, učil je slavni narodnogospodarski učitelj Franklin, „priti do blagostanja, edina pot je varčevanje. Kdor Vam svetuje drugo pot, recite mu, da je nespametnik“. Nasprotno pa pravi pregovor: „Posojilo je skrnilo“. Varujte se torej posojil in dolgov, kajti druga ljudska prislovica pravi: „Kdor je dolžan, je na zdravem telesu bolan“, kajti dolg govori: „Naredi me, delal se bodem pa sam“!

II.

Toda na svetu že ni drugače; kjer je svetloba, tam je tudi senca. Poleg bogatinov je na svetu velika

*) Posojilnice in hranilnice se v tem razločujejo, da veljajo druge postave za posojilnice in zopet druge za hranilnice.

tropa revežev. Posebno veliko je pa na svetu takih ljudi, kateri prekladajo svoje skrbi z rame na ramo, katerim se vselej, „kadar zamaše eno luknjo, odpre druga“. Največ je takih ljudi na svetu, kateri imajo poleg velikega ali majhnega imetja tudi veliko ali vsaj malo dolgov. Največ kmetovalcev in obrtnikov ima v tem največjo skrb, da vzdržujejo v svojem gospodarstvu ravnotežje ali ravnovesje, da gledajo, da pri njih bilanci (ali stanju) pasiva (dolгови) niso večji kakor aktiva (premoženje). Za vzdrževanje ravnotežja pa jim je večkrat treba jemati na posodo. Kaj pa bi tudi začele hranilnice z denarjem, ako bi ga nihče ne vzel na posodo?

Krščanska ljubezen in navada je v starih dobrih časih tirjala, da se je moralo bližnjemu dati brezobrestno posojilo. Vsaj je v starih časih, in to še v tem stoletju, v nekterih krajih po Slovenskem bilo običajno, da upnik ni jemal obrestij, marveč ga je dolžnik sam prostovoljno odškodoval za storjeno dobroto s poljskimi pridelki. Če ti darovi niso bili preveliki, potlej je bila to res dobrota, sicer pa ne. Dandanes, ko je vedno trše za „vsakdanji kruh“, se ne posojuje več tako po domače. Navadno se na kmetih in tudi v mestih, kjer ni denarnega zavoda, tirjajo visoke obresti in morda še kakšni darovi po vrhu. Take posojevalce denarja na kratke obroke pa na visoke obresti, ljudstvo imenuje oderuhe. To ime gotovo tedaj zaslužijo, ako izposojevalca prisilijo, da mu obljubi visoke obresti, ako izkoristijo njegovo zadrego tedaj, ko se ni bati še izgube pri dolžniku itd. Tako posojevanje na več ali manj visoke obresti je kaznivo tudi po postavi. Pravih oderuhov je vedno manj. Tudi število zasebnih posojevalcev denarja se vedno krči, odkar raste število raznovrstnih denarnih zavodov. Skoro vsakdo raje zaupa svoje novce hranilnici ali posojilnici, in ta potem denarje posojuje.

Kako posojujejo hranilnice? Hranilnice posojujejo skoro izključno le na posestva, zemljišča, hiše, poslopja, kar se skupno imenuje „na hipoteke“. Te posojujejo najraje na prvo mesto, t. j., da ni bil doslej še nihče posodil na te predmete, da še ni nihče vknjižen ali intabuliran, kar pomeni, da se je dano posojilo zapisalo kot dolg na posestvo, ki je zapisano v gruntnih (zemljiških) knjigah, ktere ima sleharno c. kr. sodišče. Intabuliran (vknjižen) dolg je tako dobro zavarovan, da mora prej plačan biti, predno je mogoče tako posestvo prodati.

(Konec prihodnjič.)

Razne reči.

— **Kopanje konj** je v vročih poletnih dneh zelo blagodejno; ono konje osveži in jim očisti kožo. Toda biti moramo oprezní, kadar kopljemo konje. Ne smemo jih dejati v vodo takoj po krmljenju, niti ne vročih, ampak počasi jih je treba peljati do vode, da se ne prehlade. Kopanje naj povprečno traja 5 do 10 minut; to popolnoma zadostuje. Če pa konj v vodi začne drgetati, tedaj je že skrajni čas, da se vzame iz nje. Najpripravnejši kraji za kopanje konj so plitve reke in ribujaki.

— **Rjavenje kmetijskega orodja** se prepreči s pristo prosto prevlakó iz špeha in smole. Skuhaj skupaj tri dele špeha in del smole in namaži s to zmesjo vse dele orodja, ki morejo zarjaveti. Taka maža bodi vedno pripravljena, posebno pa naj se rabi pred zimo, predno se orodje spravi.

— **Uničenje mravelj po hišah.** Izdatno in pripravno sredstvo proti mravljam po poslopih je salmijakovec, ki se vlije v špranje, iz katerih lazijo mravlje.

— **Dobro sredstvo proti stenicom** je baje kisova kislina. S stekleno brizgalnico se kisova kislina nabrizga v špranje,

luknje in sklade, kjer so stenice. Kapljica kisove kisline na mestu umori stenico.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 144. Imam velik, ograjen prostor za kuretino. Nekdo mi je pravil, da je bral v neki knjigi družbe sv. Mohorja nasvet, da naj se na takem prostoru izkoplje seženj globoka jama, ki naj se napolni z več plastmi gnoja in prsti. Prosim za svét, kako se najbolje priredi tak prostor za kuretino? (J. T. na G.)

Odgovor: Ne vemo se spominjati, da bi bili kdaj brali o tem nasvetu, ki se nam ne zdi nič kaj umesten. Edini pomen, ki ga more imeti taka jama je, da se v njej zarezajo črvi in druga golazen, ki služi kuretini za hrano. Iz zdravstvenih oziróv se pa mora napraviti take jame zavreči. Najboljši prostor za kuretino je tisti, ki se da lahko snažiti in kjer ima žival ležišče; tam bodi vedno sveža voda, tla pa potresena z drobnim apnenim peskom, ki je kuretini neobhodno potreben. Ostali prostor je pa najbolje posejati s travo ali z zelišči, ktera prija kuretini.

Vprašanje 145. Imam lepo, doma prirejeno štiriletno kravo, ki se silno nerada oplemeni. Vselej mora biti po štiri do petkrat pri biku; bika pa menjavam in izbiram le licencevane. Ker se mi škoda zdi kravo prodati, ki je dobra molznica, zato prosim sveta, kako je treba ravnati, da se bo krava raje oplemenila? (F. G. v Č.)

Odgovor: Tako vprašanje je dokaj lože staviti, nego nanje odgovoriti. Zakaj pa krava ne ostane precej breja? Vzrokov je mnogo, a če bi pravega vedeli, mogli bi Vam dati tudi pravi svet. Ker je krava uže imela teleta, je to dokaz, da ni jalovka od rojstva, temveč, da so drugi vzroki. Morda je krava preveč rejena in ima jajčnika zatolščena. V tem slučaju pomagajte s pokladanjem manj tečne krme. Skusite kravo pred oplemenitvijo eno uro ali kaj okrog goniti ter jo potem plemeniti od dveh bikov zapored. Vzrok morejo biti pa tudi biki, ki imajo preveč krav, zato skusite z bikom, ki je izpočit.

Vprašanje 146. Kako se dajo jajca dobro ohraniti v apnu, t. j. koliko apna in koliko vode se mora vzeti? Ali se dajo jajca še na kak drug način dobro hraniti? (J. H. v Z.)

Odgovor: Za hranjenje jajec v apnu se naredi belež, ki je morda malo gostjši, kakor je za beljenje hiš. Apneni belež je v tem oziru dober, ker jajce v njem ne more svoje vlage izhlapiti, nič zraka vrkhati, torej tudi ne more vsprejeti kaj takega, kar bi povzročilo gnulobo; sicer pa apno tudi uže samo na sebi gnulobo ovira. Taka jajca ostanejo mesece dolgo deloma dobra za večino kuhinjskih potreb, to se pravi za tako porabo, pri kateri izgube posamezna jajca v zvezi z veliko množino druge tvarine svoj neprijetni duh in okus. V apnenem beležu hranjena jajca namreč nimajo dobrega duha in okusa. Jajčniki (jajčni kolači) iz takih jajec, fino pečivo, za katero se porabi mnogo takih jajec, ali pa mehko kuhana jajca, ki so se hranila v apneni kaši, niso užitna. Drugo sredstvo je kuhinjska sol, ki jajca varuje pred izhlapanjem in pred pristopom zraka, ob enem pa jih obvaruje gnulobe. Proti kuhinjski soli govori le ta njena lastnost, da vsrkava preveč vlage, in dalje to, da dobe v njo vložena jajca nekoliko slan okus, ki se le preveč pozna, kakor hitro je postala sol vlažna. Treba je torej rabiti le popolnem suho sol ter jo med hranjenjem jajec kolikor mogoče varovati vlage. To se zgodi, akc dotična posoda ne prepušča zraka ter se hrani na kakem suhem kraju. Z ozirom na te potrebe se priporoča tako le-ravnanje: Vzame se lesen zabo, pri katerem je dno z vijaki privito in se mu pokrov na isti način pritrdi. Potem se ogelni stiki, dno in stene zaboja, oblepijo s popirjem. Notri se nasuje sklad suhe, precej drobne soli; na njo se vloži plast

jajec tako, da se drugo drugega ne dotika ter da stoje po koncu, s topim koncec navzdol. Med in nad jajca se nasuje soli, da se dobro pokrijejo. Potem pride druga vrsta jajec, na nje zopet sol i. t. d., dokler ni zaboj polen in zgornja vrsta jajec zopet pokrita s soljo. Nazadnje se privije pokrov, na katerem se zapiše: „zgoraj“. Zaboj se hrani v suhem prostoru, ki ostane pri vlažnem vremenu dobro zaprt, pri suhem pa se prazračuje. Paziti se mora, da se zaboj ne postavi na stranico, ker bi potem jajca ležala, ne pa stala; pri tem bi se rumenjaki vsled useda lahko prijel na lupino. Ako hočemo jajca rabiti, obrnemo (ako nismo vseh jajec na enkrat vložili, ampak se je to večkrat zgodilo) zaboj tako, da pride dno in z njim najprvo vložena jajca na vrh. Potem pa se jajca lahko počasi rabijo. Pri poskusu so se ohranila v soli hranjena jajca sveža deset mesecev, ne da bi bila veliko izgubila na svoji teži. Jajca imajo za zrak predorno lupino, zato je treba njene luknjice s kakšno rečjo zamazati, da ne more skozi nje zrak, ki potem pokvari vsebino. Na to se naslanjajo mnoga sredstva, jajca ohraniti sveža. Taka sredstva so kaka tolščoba ali druga maža, na pr. šelak, vazelina itd. Ako mažemo jajca z oljem, maslom, špehom itd., smemo jih le prav tanko, da mast ne pride skozi lupino ter zlasti pokvarjena ne izpridi jajcem okusa. Iz tega vzroka je najboljša vazelina, ki se tudi ne izpridi in nima nobenega okusa. Tako namazana jajca se hranijo tako v zabojih, da se drugo drugega ne dotika. Shramba za jajca bodi vedno suha in primerno topla. Jajca hranijo nadalje v pesku, pepelu, rezanci, žaganju itd., a taka jajca se nikdar tako dobro ne obdržijo kakor zamazana. Končno še omenjamo, da se oplojena jajca veliko hitreje pokvarijo, zato pri tistih kokoših, katerih jajca hočemo hraniti, ni dobro imeti petelina.

Vprašanje 147. Po sadnem drevju zlasti po jablanah, je polno velikih ušic. Videti je tudi, da je vzrastel po vejah bel mah, ki postane rdeč, ako se zmasti. Ker dela ta mrčes veliko škodo, prosim sveta, kako ga zatirati? (B. S. v B. na Primorskem.)

Odgovor: Mrčes, ki je na Vaših jablanah, je silno škodljiva krvna uš. Krvna uš se pokončava najizdatneje takoj od kraja z ostrimi ščetmi, s katerimi se nastale, še prav majhne, mehke hobote dobro raztržejo. Kakor hitro so pa hobote uže pol ali cel meter dolge, ne pomaga ščetanje nič več, marveč je treba vse take ušive vejice kar odrezati in sžgati. Pa še po tem delu se mora poškodovano drevje vsaj vsakih štirinajst dni dobro pregledati, vsa posušena lubad ostrgati, vse rane pazljivo zamazati; vrhu tega pa še vse drevo z apnom pobeliti. Belež varuje drevo novih mrčesnih naselitev. Da se krvne uši, ki se izvleče na pomlad v zemlji, ne morejo spraviti na drevje, naj se ovijó vsa debla s pokatrananimi obvezami, kakeršne uspešno rabijo tudi proti gosencam. Izkušnje uče, da se še drugače lahko uničijo krvne uši, ktere so se jeseni zarile v zemljo, in sicer tako le: Zemlja se prekoplje za en cel meter okoli debla ter dobro pomeša z živim apnom. Z milnico, lugom, katranovo vodo, vodo v kateri se je kupal tobak ali pa kačje grozdje (*solanum nigrum*), je sicer dobro škropiti, pa ne popolnoma uspešno. Na Angleškem se je pokazalo, da tudi pomaga, ako se lubad namaže s terpeninom. Najboljše sredstvo je pa to, da se vsa ušiva mesta na deblu dobro namažejo s petrolejem, ravno tako tudi debele veje, vse manjše bolne veje pa se odrežejo in sežgo.

Vprašanje 148. Imam kravo, ki se je otelila pred dobrim mesecem ter ima od tistega časa vedno drisko. Ali je to bolezen in kako se zdravi? (Š. S. v P.)

Odgovor: Driska je na vsak način bolezen, ki ima pa lahko razne vzroke, od katerih je zavisno zdravljenje. Navadno pride driska od prehlajenja, vsled kterega se vname sluznica v črevih. Tako drisko ni težko zdraviti; kravo je treba odeti ter ji dobro nastlati, kot zdravila se ji pa dajejo reči, ki za-

pirajo, na pr. pražen ječmen, kredo, encijan i. t. d. Driska, pri kateri gre od živine vodeno ter smrdljivo in celo krvavo blato, je pa nevarnejša, in če ima Vaša krava tako drisko, pokličite nemudno živinozdravnika.

Vprašanje 149. Zavrelo mi je srednje močno črno vino, ktero sem precej pretočil, ko sem to zapazil. Vino je vedno kalno. Ali naj mu dodam alkohola in koliko; ali naj je čistim? Ali bi bilo dobro vanj vlití dobrega tropskega žganja? (M. M. v R.)

Odgovor: Vi menda menite, da je vino sedaj ob vročini prišlo vnovič vreti, ne pa, da se je pokvarilo in postalo zavrelca. V zanjem slučaju ni pomoči. Če je pa vino prišlo vnovič kipeti in je zaradi tega postalo kalno, pa počakajte, da povre in se očisti, in potem je pretočite. Ako se po dokončanem kipenju ne bo očistilo, potem je še le umetno čistite z želatino ali beljakom; ozirati se pa morate na to, da črno vino izgubi na barvi, če se čisti. Alkohol pridejati je tedaj umestno, če je vino tako slabo, da se je bati pokvarjenja. V tem slučaju dajte na hektoliter 1 do 2 litra najfinejšega alkohola. Kadar je vino dobro uležano, izgubi duh po alkoholu. Tropinoveca ni smeti rabiti, ker vino nikdar ne izgubi duha in okusa po njem.

Vprašanje 150. V svojem stanovanju imam silno veliko mravelj, ki mi delajo veliko nadlego. Skusil sem „caherlin“ in brez števila drugih sredstev, a brez uspeha. Kako naj torej preženem mravlje iz hiše? (F. Z. v C.)

Odgovor: Kako mravlje pregnati iz hiše, popisuje prof. Frjavec v knjigi „Naše škodljive živali“ tako le: Ako si zasledil mravinsko gnezdo, iz kterega ti v hišo ali ulnjak zahajajo ti neavbljeni gostje, popari je zvečer, ko je vsa družina domá, s kropom ali pa z vrelim lugom, in hipoma ti je pomagano. Tudi živo apno, v mravljišče natreseno in potem z vodo pogašeno, pomoi mravlje. Ako pa gnezda ne moreš najti, ali ne moreš do njega, tedaj ni drugega pomočka, nego da mravljam nastaviš vado in jih pokončuješ sproti. Za vado vzemi od pečenke kost, ktere se tu in tam drži še kaj malega mesa. To kost položi na mesto, kamor mravljinici največ zahajajo. Kmalu jih bode vse črno na kosti, takrat jo pa hitro popari. To ponavljaj tako dolgo, dokler se popolnoma ne rešiš nadloge. Namesto kosti tudi dobro služi košček gobe (spužve), ktero si popred omočil v oslajeni vodi. Nekje sem bral, da se mravljam zapre pot, ako se jim cesta s kredo prečrta. Ali po moji izkušnji se je kredo slabo sponesla. Nekaj časa so mravljinici belo črto res sumljivo ogledovali, ali ni trajalo dolgo in hodili so prek nje brez strahu.

Gospodarske novice.

* **Nakupovanje konj za c. in kr. vojno** bo 28. dne septembra t. l. v Št. Jarneju. Konjerejski odsek naše družbe se je pri c. in kr. vojnem ministerstvu pritožil, da se pri nakupovanju preostrog postopa in malo ali nič ne kupi, in take je upati, da bo letos bolje; zato opozarjamo konjerejce, naj uže sedaj konje pripravljajo za prodaj.

* **Rž „trijumfovka“ in „imperijalka“**, ktero so naši kmetovaleci dobili od Bahlsena v Pragi in so z njo delali poskuse, se je po došlih poročilih prav dobro obnesla. Toliko v odgovor na razna vprašanja

* **Naročila na kajnit in Tomasovo žlindro** prosimo, da se nam kmalu izroče, ker sedaj pride čas naročitve, kajti družba bo le toliko kupila, kolikor dobi naročil.

* **Kmetijsko kemijsko poskušališče**, za ktero je prosila naša družba vsled sklepa občnega zborá pri visokem deželnem zboru, je c. kr. kmetijsko ministerstvo pripravljeno subvencionovati in je z odlokom s 27. dne julija t. l. glavnemu odboru naročilo, naj predloži proračune.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Št. 15.504.

Razglas.

Vsled postave z 28. dne marcija 1892. l., št. 61. drž. zak., se dovoljuje tistim posestnikom, katerih vinogradi so uničeni od trtne uši in kteri so zaradi trtne uši v začasni stiski, za obnovitev vinogradov z ameriškimi trtami neobresten predujem v denarjih iz državnega in deželnega zaklada

To se daje s tem pristavkom na znanje, da se morajo dotične prošnje, ktere so s prilogami vred nekolekovane, najdalje do

1. septembra 1896. l.

pri c. kr. okrajnem glavarstvu vložiti, ker se na vse po tem obroku vložene prošnje za delavno dobo leta 1896./7. ne bi moglo ozirati.

Prošnjam je treba priložiti:

- 1.) posestni list,
- 2.) zemljeknjižni izpisek,
- 3.) načrt, kako se bo vršilo delo, in predarek stroškov.

Obrazci za prošnje in za gori omenjeni načrt se dobijo brezplačno pri c. kr. okrajnem glavarstvu.

C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem,
28. dne julija 1896.

Schönberger s. r.

Št. 11.485.

Razglas.

Na podstavi zadnjih uradnih izkazov o kužnih živinskih boleznih na Ogerskem in v poslednjem času konstatiranih primerov, da so se takšne bolezni vsled prometa z živino z Ogerskega zanesle na tostransko ozemlje, deželna vlada dotlej, dokler se ne ukaže drugače, ukazuje nastopne zaporne odredbe:

1.) Z ozirom na zdanje stanje kuge v gobcu in na parkljih na Ogerskem se brez izjeme prepoveduje uvažati parkljasto živino in prasičce na Kranjsko:

- a) iz komitatov: Bač-Bodrog, Baranja, Fejer Heves, Nograd, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, a izvzeti so pitalni zavodi za prasičce Köbanja, Požun, Somogy, Šopron, Tolna, Vaš, Vesprim in Zalad;
- b) iz kraljevih svobodnih mest: Debrecin, H. M. Vasarhely, Sabadka in Zombor.

2.) Z ozirom na zdanje stanje svinjske kuge na Ogerskem se uvažanje živih prasičcev na Kranjsko sploh prepoveduje brez izjeme in brez ozira na njih živo težo:

- a) iz komitatov: Arad, Bač-Bodrog, Baranja, Tekov, Bekeš, Bihar, Borsod, Čanad, Fejer, Gömör-Kisbont, Hajdu, Heves, Hont, Jas-Nagy-Kun-Solnok, Komarno, Krasó-Szöreny, Moson, Nograd, Pešta-Pilis-Solt-Kiskun, a izvzeti so pitalni zavodi Köbanya, Požun, Šoboló, Satmar, Silagy, Šopron, Somogy, Seben, Sepsé, Temeš, Tolna, Torontal, Vaš, Vesprim, Zalad;
- b) iz kraljevih svobodnih mest: Arad, Debrecin, Győr, Hodmező-Vasarhely, Kasza, Keckemet, Kološvar, Komarno, Nagyvarad, Pančova, Sabadka, Šopron, Satmar, Seged, Sekesfehervar, Novi Sad, Vršec in Zombor.

Doslej dovoljeno uvažanje zaklanih prasičcev v nerazsekanem stanju tako, da se jih še drže ledvice in da imajo nedotaknjeno ledvično mast, v konsumni kraj Ljubljana na Kranjskem ostaja tudi še poslej dopuščeno.

Iz ostalih kuge prostih komitatov je uvažanje prežvekovalcev (goveje živine, ovac in kozá) na Kranjsko v obče, uvažanje pitanih prasičcev (ki imajo 120 kilogramov žive teže) pa po železnici in samo v ljubljansko klavnico dopuščeno, če se tukaj kar najbitreje zakoljejo.

S tem se razveljavljajo prepovedi in določila, ki so se glede omenjenih kug izdale s tuuradnimi razglasi z dne 26. marcija, 8. aprila, 29. aprila in 14. maja 1893. leta, št. 4954., 5540., 6702. in 7454.

Ta razglas se pa ne dotika še zdaj veljavnih uvoznih prepovedij, vsled katerih se ne sme z Ogerskega na Kranjsko uvažati goveja živina iz zapornega ozemlja, v katerem je razširjena plučna kuga in ki obsega nastopne komitate: Orava, Liptov, Nitra, Požun (z izjemo otoka Schütt), Trencin, Turóc, Spiška in Bistrica in kraljevo svobodno mesto Požun.

Te odredbe, ki stopijo namesto onih, ki so bile izdane s tuuradnim razglasom s 30. dne maja t. l., št. 8208. in zadobijo veljavnost

26. dan julija 1896. l.,

se razglašajo z dodakom, da se njih prestopki kaznujejo po zakonu s 24. dne maja 1882. l., drž. zak. št. 51., oziroma po § 46 zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 24. dne julija 1896.

Št. 11.479.

Razglas.

Ker je glasom uradnega naznanila svinjska kuga že dalj časa po vsi Dalmaciji ponehala, in se kuga v gobcu in na parkljih bliža svojemu ponehanju, zatorej deželna vlada preklicuje tuuradni razglas z 2. dne marcija 1896. l., št. 3698., ter spet dopusča uvažati prežvekovalce in prasičce iz Dalmacije na Kranjsko.

To se daje s tem razglasom na znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 31. dne julija 1896.

Št. 11.877.

Razglas.

Ker je glasom uradnih naznanil na Štajerskem nastala kuga v gobcu in na parkljih v političnih okrajih Lipnica, Lonč, Maribor in Slovenji Gradec, zatorej deželna vlada v ta namen, da se ne zanesse ta kuga v našo deželo, brez izjeme prepoveduje uvažati govejo živino, ovce, koze in prasičce iz imenovanih okrajev in iz mestnega okraja Maribor na Kranjsko.

Z ozirom na stanje svinjske kuge na Štajerskem ostane dotlej, dokler se ne ukaže drugače, tudi uvažanje prasičcev iz političnih okrajev Gradec (okolica), Voitsberg, Ptuj, Celje in Brežice na Kranjsko brez izjeme prepovedano.

To se razglašajo z dodatkom, da se prestopki te uvozne prepovedi, ki glede prasičcev stopi na mesto one z 21. dne junija t. l., št. 9631., kaznujejo po zakonu s 24. dne maja 1882. l., drž. zak. št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 1. dne avgusta 1896.

Listnica uredništva.

Fl. G. v L. Če dokažete, da imate kot lastnik vinograda od nekaj pravico do voznega pota, potem vozite po njem in se dajte tožiti, če si pa te pravice niste za gotovo svesti, se pa s sosedom z lepo poravnajte. Zadnje bi Vam sploh najbolj priporočali. O vsem drugem Vam more svetovati le kak pravnik.

H. P. v L. Vaše vprašanje se tiče politike, a zanjo ni prostora v našem listu, kakor sploh ne pri družbi. Vsak naj bo političnega mišljenja, ki se mu zdi pravo, toda v kmetijski družbi in pri delu za prospek kmetijstva bodimo složni, kajti sloge kmetijski stan krvavo potrebuje, ako naj količkaj doseže zboljšanja svojih žalostnih razmer.

J. G. v T. To ni nikaka bolezen, marveč le vnjanja hiba, ki pa rabnosti konja ne zmanjšuje.

R. S. v K. Vsa vladna določila glede živinskih boleznij, zlasti glede prasičje kuge, redno prijavljamo v listu, zato izvolite tam iskati odgovor na svoje vprašanje.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah št. 3.

Št. 15. V Ljubljani, 15. avgusta 1896. Leto XIII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 14. avgusta 1896. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja, novo blago gld. 32.— kr. do gld. 34.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 40.— kr. do gld. 50.— kr.; gorenjska repa gld. 26.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 9.80 kr.; konopno seme gld. 12.— kr. do gld. 12.25 kr.; kuminovo seme gld. 30.— kr. do gld. 31.— kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 7.— kr.; rudeči Hrvat gl. 6 50 kr.; prepeličar (koka) gld. 8.— kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čiščenega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 12.— kr. do gld. 13.— kr. brez dima sušene gld. 16.— kr. do gld. 16.50 kr.

Orehi domači: gld. 12.— kr. do gld. 13.— kr.

Ježice nove: gld. 4.20 kr. do gld. 4.75 kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 23.— kr. do gld. 24.— kr.

Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 32.— kr. do gld. 33.— kr. težke od 30 do 40 kg „ 26.— „ „ 27.— „ lahke „ 27.— „ „ 28.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr.)

Telečje kože: 50 kr. za kg.

Kozličeve kože po gld. —.80 kr. do gld. —.95 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 28 kr. za kg.

Druge vrste 15 do 20 „ „ „

Kože lisic po gld. 3.5) do 3.75 } za par.
kun „ „ 7.— „ 8.— }
dihurjev „ „ 2.— „ 2.50 }
vidr „ „ 6.— „ 7.— }

Kože zajcev po 10 do — gld. za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 12 avgusta 1896. Pšenica gld. 7.80 kr., rž gld. 6.— kr., ječmen gld. 5.50 kr., oves gld. 7.— kr., ajda gld. 8.— kr., proso gld. 6.— kr., turšica gld. 5.— kr., leča gld. 10.— kr., grah gld. 9.— kr., fižol gld. 9.— kr., seno gld. 1.96 kr., slama gld. 1.80 kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 13. avgusta 1896. Pšenica gld. 6.60 kr., rž gld. 5.61 kr., ječmen gld. 7.— kr., oves gld., 5.58 kr., turšica gld. 3.79 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

M L I N

na Kokercu nad Kranjem,

s petimi tečaji in novo opravo, na stanovitni vodi, se dá v najem ali pa tudi prodaja in sicer pod prav ugodnimi pogoji Več se izve pri

Janezu Dobžanu,

(71—2)

posestniku na Kokercu, pošta Kranj.

Priznana najboljša krma

za rejo kakor za mleko pri govdi ob enem pa kot nadomestek za oves pri konjih, so posušene tropinje od piva, ktere je dobiti pri

(65—4)

bratih Kosler v Ljubljani.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti, ponudi se vvsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

(27—12)

Pismena vprašanja pod „9.132“ Građec, poste restante.

Posojilnica v Radovljici

obrestuje vloženi denar po 4.25 % in izposojuje denar na posestva proti $4\frac{3}{4}$ % in na osebni kredit proti 5 % obrestovanji. — Občinam in drugim društvom dovoljuje pa tudi na hipoteke proti $4\frac{1}{2}$ % in na menjice proti $4\frac{3}{4}$ % obrestovanju Posojila na hipoteke dovoljuje na poljubljene načine, namreč na amortizacijo v 36 letni in tudi v krajši dobi, kakor prošnik zahteva, ali pa, da dolžnik vrne svoj dolg, v delnih zneskih po svojih močeh.

Jako ugodno pa je za posestnike to, da tudi posojilnica izde- luje vse listine pri zavarovanju kakega posojila — brezplačno — le koleke ima vsak prošnik sam plačati.

Stanje hranilnih vlog bilo je pri tukajšnji posojilnici koncem pretečenega polletja 1896. 325 679 gld. 27 kr. in stanje posojil 225 548 gld. 35 kr.

Posojilnica uraduje vsaki dan od 8—12 ure dopoldne in od 2—6 ure popoldne; v nedeljah in praznikih pa od 8—10 in od 11—12 ure.

(70—2)

Razpis.

Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Novem Mestu z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom je izpraznjenih sedem deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1896/97.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli, obleko pa si morajo sami preskrbovati. (76-1)

V šolo sprejemajo se tudi:

1.) Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa 20 gl. šolnine na leto, in

2.) eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo le šolnino.

Lastnorečno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 50 kr. se imajo

do 31. avgusta 1896

izročiti vodstvu deželne vinarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu.

Prošnjam je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali kakega razreda srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma varuhov zaradi vzdrževanja učenca.

Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovrše to šolo, le dve leti vojaške prezentne službe.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani dne 27. julija 1896.

„Kupi pri velikem trgovcu, a ne pri malem!“

To velja sešodno za mojo trgovino, kajti le tako velika trgovina kakor moja ima vsled nakupa ogromnih množic blaga proti takojšnjem plačilu malo stroškov, kar je slednjič le kupovalcu na korist.

Krasni uzorci se pošiljajo zastoj na zasebne kupovalce. Zelo obsežne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe krojači nefrankovane. (41-6)

Blago za obleke.

Peruvijem in dosking za visokoč. duhovščino, predpisano blago za c. kr. uradniške uniforme, tudi za veterance, požarne brambe, telovadce, livreje, sukno za biljarde in igralne mize, prevleke za vozove, lodne, tudi nepremočne za lovske suknje, perilno blago, potne pišede od 4 do 14 gl. itd.

Vredno, pošteno, trpežno, čisto volнено sukno blago in ne cene cunje, ki niti niso vredne krojaškega dela, priporoča

JAN. STIKAROFSKY

v BRNU (Avstrijski Manchester).

Največa tovarniška zaloga v vrednosti 1/2 milijona goldinarjev.

♦♦ Pošilja se le po povzetji. ♦♦

Svarilo! Agentje in krošnjari radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „blago Stikarofskega“. Da se takem sleparijam v oko pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

Vrtnarja

pridnega, treznega, poštenega ter popolnoma zmožnega zelenjadarstva, cvetličarstva, sadjarstva in ako mogoče čebelarstva, išče podpisano vodstvo. Plača znaša 860 gl. na leto, s prostim stanovanjem, prosto poletno zelenjavo, prosto svečavo (petrolej) in 20 gl. na leto nadomestka za kurjavo. Od skupila prodanih cvetlic in zelenjave dobi 10 %.

Prošnje, opremljene z dotičnimi spričevali, vzprejema vodstvo do dne 20. t. m. Nastop službe prej ko mogoče. Znanje slovenskega ali kakega drugega slovanskega jezika v govoru in pisavi je neobhodno potrebno. (74-1)

Vodstvo dež. vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu dne 1. avgusta 1896.

Trtne škropilnice „Patent Schindler“.

IVAN SCHINDLER

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

Iskalec in mešička za najboljšo kakovost

49-101

Njegova Svetost Papež Leon XIII.,

sporočil je po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju tukajšnjemu lekarnarju Piccoliju najsrčnejšo zahvalo za Njih Svetosti vposlano

tinkuro za želodec.

Omenjeni zdravnik, kakor veliko drugih odličnih profesorjev medicine so Piccolijevo tinkturo za želodec preskusili, ter jo priporočajo kot izvrstno krepilo za želodec, ktera krepča želodec, pomnožuje tek, ter pospešuje prebavanje in čiščenje.

Cena: 1 steklenica 10 kr., 12 steklenic z zavitjam 1 gl. 36 kr.; poštna pošiljatev 66 steklenic 6 gl. 26 kr.

Najvišje priznanje

lekarnarju Piccoliju v Ljubljani kot prirejevalcu kapljic za zobe, ktere je z zadovoljilnim uspehom Nj. c. in kr. Visok. prejasna gospa prestolonaslednica-vdova nadvojvodinja

Štefanija

izvolila opetovano uporabiti. — Cena steklenici 20 kr., 10 steklenic 1 gl. 50 kr.

Za slabotne osebe, trpeče na pomanjkanju krvi in na živcih, za blede in medlujoče otroke uporablja se železno vino lekarja Piccolija v Ljubljani s prav povoljnim vspehom.

1 steklenica velja 1 gl., 4 steklenice 3 gl. 60 kr., franco-vožnine in zavoj pa 4 gl. — Vnanja naročila se z obratno pošto odpošiljajo. (67-3)

Lekarna Piccoli „pri angelju“ v Ljubljani Dunajska cesta.

Kmetijske stroje:

sadne in grozdne mline, stiskalnice s trajno delujočim dvojnimi in pritisk vravnajočim tlačilom, slamoreznice, ročne mline za žito s kamni, geple, travniške brane itd. popravlja, izdeluje ter po najnižjih cenah iz zaloga prodaja domača trdka

Pehani, Lorber & dr.

tovarna strojev in livarna v Žalcu pri Celju.

Dalje prevzemlje v izvršbo vsa v strojno in livarsko stroko spadajoča dela, posebno za žage in mline, kakor: zobna kolesa, kolobarje za jermena, zamašnjake, logarje, železna vretena (obdelana) itd., proizvaja in prodaja: vlitte kotle (marijateljke), stopnjčaste rošte in navadne, razne plošče, možnarje, železne ograje, polževne stopnice, trdo vlitna železna kolesa itd.

Vsi izdelki so iz zajamčeno najboljšega železa, njih izvršba najskrbnejša, postrežba točna in najprijaznejša, a cene kolikor mogoče nizke. (12-13)

☛ Za vsak stroj in vsako delo se jamči. ☚

Kathreiner-
KNEIPPPOVA SLADNA KAVA

je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom:
Kathreiner

(6-8)

C. in kr. privilegovani aparati v ohranjenje piva.

Taisti so za gostilne in domačo porabo neizogibno potrebni in imajo to prednost, da pivo brez umetnega dovažanja ogljikove kisline ostane **cele tedne** sveže in okusno. Njihova uporaba je jako priprosta.

Poskusi teh preskušanih aparatov so dokazali, da se pivo **od začetka, do zadnjega kozarca** enako dobro, peneče in čisto ohrani. (22-12)

Cenike z navodilom pošilja izdelovatelj:

Albin C. Achtschin star. v Ljubljani

Gledališke ulice št. 8.

Priznalno pismo:

Poslani mi aparat za ohranjenje piva sem poskusil in moram priznati, kot izvrstno in potrebno za vsakega kdor ima pivotoč, kjer je v resnici čez 8 dni piva lepša in boljše kot prvi dan, ko se jo hrani v aparat in moram takega le priporočati.

Postojna, 6. aprila 1896.

Z velespoštovanjem

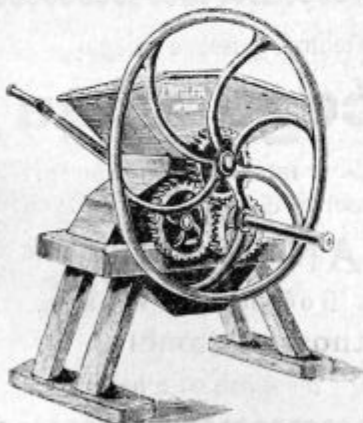
G. Pikel.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

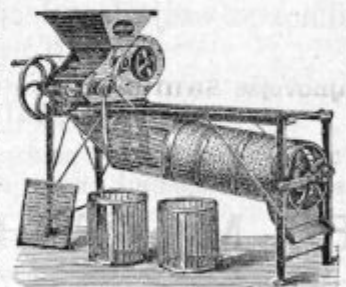

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Mlatilnice, mline za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav, (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične [vodovodne] preše).

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi (17-10)

IG. HELLER na Dunaju
II/2 Praterstrasse 49.

☛ Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati! ☚

Zastopniki se iščejo.

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objavo med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Sadne mljne, prav trdne, kateri so pa prav lahki za vrteti; zmečkajo v 12 urah 70 mernikov hrušek, kakor tudi močne in terpežne stiskalnice vsake vrste, izdeluje Matija Lunder v Zalesji, pošta Nova vas pri Rakeku. Nadalje kupuje dobre hruške in jabolka po 40 kr. stari mernik ter izdeluje sadni most po 10 kr. liter. Kdor si želi oskrbeti dobrega sadnega mošta blagovoli naj to uže sedaj gori omenjenemu naznaniti (119)

Fosforovo kislo apno od Mih. Barthelna in drug. na Dunaji za poklajo živini in kuretini po 24 kr. kilogram prodaja Ivan Gašpelin, v Št. Jurji nad Kranjem. (120)

Žimo za postelje in za konjsko opravo izdeluje in prodaja J. Knific v Stražišču pri Kranju. Uzorci se pošiljajo brezplačno in poštne prosto. (121)

Lepo semensko réž ima naprodaj Matija Prosekar v Kotmari vesi pri Celovcu na Koroškem. (122)

Bahlsenovo imperijalno réž, katera je dala to leto 13kratni zrnski pridelek 100 kg 9 glđ. 50 kr., rusko donsno pšenico za seme 100 kg 8 glđ., moravsko pšenico (Bartweizen) za seme 100 kg 7 glđ 50 kr. in sir v hlebih po 40 kr. kg ima naprodaj grajščinsko oskrbnitvo Preddvor, pošta Tupaliče, Gorenjsko (123)

Semenska réž, triumph (od Bahlsena), katera se je to leto v vsakem oziru izbornu sponesla, kakor donsno pšenico, imata naprodaj Miha Gustinčič in Ivan Fatur, posestnika v Kilovčah, pošta Prem, Notranjsko. (124)

Lepo pramasto kobilu, 15 pesti visoko, ogerskega plemena, 10 let staro, (priporoča se posebno konjerejem) naprodaj ima Tomo Tollazzi v Sp. Logatcu. Cena primerna. — Gori omenjeni pa kupi enega konja ali pa kobilu od 5 do 7 let staro. Žival mora biti brez nspake. (125)

Stroji za porabo sadja in izdelovanje mošta.

Stiskalnice za sadje za grozdje

s trajno delujočem dvojnem in pritiskem vravnajočem pritiskalom „Herkules“, ki zajamčeno opravi 20% več dela kakor koli druga stiskalnica.

Sadni in grozdni MLINI,

grozdni roblači, popolne moštarne, stalne in vozeče,

stiskalnice in mlini za izdelovanje soka iz malin, ribezla i. t. d.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroje za rezati in lupiti sadje. (64-3)

Najnovejše samedelujoče patentovane trtne škropilnice „Sifonija“.

Vse te stroje izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFAHRT & dr.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par na Dunaji, II. Taborstrasse št. 76.

Odključana z nad 300 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami. Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastoj. Zastopniki in prekupci se iščejo.

Izvrstne,
c. kr. jedino priv.

škropilnice proti peronospori

inženirja Živica, katere so se splošno razširile zaradi svoje jednostavnosti, trajnosti, lahke porabnosti pri vsakem obdelovanju trtja itd. prodajamo z garancijo po dosedanjih, nizkih cenah.

Živice in drugi v Trstu.

Razpošiljamo škropilnice tudi s posodami nove vrste.

Pošiljamo popolne škropilnice na vsako pošno postajo naše monarhije franco:

z leseno posodo po . . . . . glđ. 10.—,
z elegantno in trdno posodo iz kartona po . . . . . 11.—.

Obrazce s cenikom pošiljamo radovoljno in poštne prosto.

Izdelujemo tudi razprašilnice za žveplo in neprenehljive vinske stiskalnice (47-10)

Puškarske izdelke,

priporoča slavnemu p. n. občinstvu, kakor: vsakovrstne puškarske izdelke najnovejših sistemov, puške: lovske za brok ali kroglje, kakor tudi take za tarčo, sobne puške (Flobert), ter orožje v osebno obrambo.

Vsakovrstna popravila in predelovanja po najnižjih cenah.

Vse pri meni izdelano orožje je samo ročno delo iz najboljšega materijala; vse puške so uradno preskušene in dobro uravnane. (34-14)

Za vsako delo sem vestni porok sam.

Obširne ilustrovane cenike, slovenske in nemške, dopošiljam na zahtevanje poštne prosto.

ANTON SODIA, puškar v Borovljah

(Ferlach) Koroško.

Nad 200 hektolitrov posebno finega

domačega vina

od pridelka 1895. l. ima naprodaj po primerni ceni (75-1)

ŠTEFAN HABE,

posestnik na Gočah nad Vipavo.

Za pristnost se jamči!

Vina se oddajajo tudi v množinah od 8 hektolitrov.